

Kirjaston lainausautomaatti

Kirjastojen omatoimisuudesta

Tiedote **23.3.2020 12:17**

Omatoimisuus parantaa kirjaston palveluja.

Elämme poikkeuksellisia aikoja. Sukupolvemme ensimmäistä todellista näytön paikkaa sitten 1990-luvun alun suuren laman. On mahdollista, että kriisin jälkeen alkaa uusi, parempi aika. Mahdollisuus on häviävän pieni, ei ihminen opi, mutta on se olemassa.

Kunhan pandemia saadaan hallintaan, kirjastotkin avaavat taas ovensa. Myös omatoimikirjastot. Omatoimikirjastot, tai kuten itse mielummin sanon: osittain omatoimiset kirjastot. Kokonaan omatoimista kirjastoa ei ole olemassakaan, koska mikään kirjasto ei toimi ilman ammattitaitoista henkilökuntaa.

Omatoimikirjasto on hieman harhaanjohtavasta nimestään huolimatta loistava keksintö. Omatoimisuuden ansiosta kirjasto voi olla avoinna aamusta iltaan, vuoden jokaisena päivänä. Se tarkoittaa, että osan aukioloajoista asiakkaat palvelevat itse itseään. Omatoimikirjaston nimi on mikä on, koska se kuulostaa paremmalta kuin itsepalvelukirjasto...

Omatoimisuus vaatii asiakkaalta aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä ja uuden oppettelua. Mahdotonta omatoimisuuteen oppimisen ei pitäisi olla kenellekään. Omatoimikirjastoista pyritään tekemään mahdollisimman esteettömiä, että kaikki kirjaston käyttäjät olisivat tasaveroisessa asemassa myös omatoimiaikoina. Helppoa se ei ole, mutta se on tavoite.

Omatoimikirjasto ei synny sormia näpsäyttämällä. Rajapatsaan kirjaston omatoimisuus vaati laajan remontin, Vuoksenniska kokonaan uuden kirjaston. Pääkirjaston omatoimisuuden suunnittelu on kovassa vauhdissa ja se tulee vaatimaan paljon

tilamuutoksia.

Jotta kirjastosta saataisiin osittain omatoiminen, on sinne hankittava paljon sellaista tekniikkaa, jota ei perinteisessä kirjastossa välttämättä ole. Kulunvalvonta, lainaaminen, palauttaminen ja tiedonhakumahdollisuus on järjestettävä siten, että asiakas pystyy ne itse tekemään, vaikka henkilökunta ei ole paikalla. Asiakkaat on opetettava toimimaan omatoimisesti, henkilökunta on koulutettava hallitsemaan tarvittava tekniikka ja asiakkaiden opastaminen. Nyt esimerkiksi pääkirjastossa on tehtävä paljon muutoksia jo pelkkään hyllyjärjestykseen, jotta kameravalvonta tulee mahdolliseksi. Kameravalvonta on valitettavasti välttämätön, sen ovat kokemukset osoittaneet.

Omatoimikirjasto ei toimi ilman henkilökuntaa, ei ilmaiseksi. Kirjasto ilman henkilökuntaa on vain kirjavarasto. Kirjaston henkilökunta hoitaa omatoimikirjastoissakin aineiston hankinnan ja poistamisen, sisällönkuvailun, lainauskuntoon saattamisen, hyllyttämisen, varausten käsittelyn, omatoimitekniikan ylläpidon. Henkilökunta pyrkii huolehtimaan siitä, että kirjat ovat oikeilla paikoillaan ja tekniikka pelaa, kun asiakas käy kirjastossa aamuseitsemältä työmatkallaan tai ennen yhdeksää iltautusten aikaan. Myös siivoamisesta ja tilojen ylläpidosta on huolehdittava. Meitä kirjastoalan ammattilaisia ja työtämme tukevia muiden alan ammattilaisia tarvitaan yhä edelleen, omatoimisuudesta huolimatta.

Omatoimikirjastoja ei tarvitse pelätä. Ne saattavat hieman vähentää palveluaikoja, mutta tavoitettavuus paranee. Eräänä päivänä saatamme vielä nähdä kirjastoja, jotka ovat auki 24/7 ympäri vuoden. Omatoimitekniikka on helppokäyttöistä jo nyt, se tulee varmasti helpottumaan entisestään kaikenlaisen uuden tekniikan myötä. Uskon, että ei mene enää pitkään siihen, kun palautukset ja lainat rekisteröityvät samalla, kun asiakas kulkee kirjaston ovesta sisään tai ulos.

mika.kahkonen@imatra.fi

Puh: 020 617 6602

[Sanarkistin muut blogimerkinnot löytyvät täältä.](#)

